

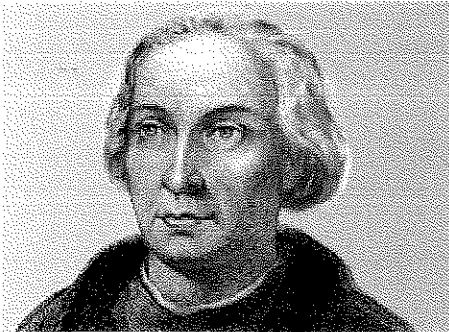
EL MATÍ

DIGITAL

ABANS ESTRANGER QUE CATALÀ!

L'Almirall Cristòfor (Joan) Colom va ser un personatge de relleu i barceloní.

Descripció foto

Cristòfor (Joan) Colom

autor: JOSEP Ma. PUIG I PUIGDOMÈNECH

ABANS ESTRANGER QUE CATALÀ!

Us sona això?

Doncs aquesta pràctica ja es feia des de fa més de 500 anys. I de la Corona de Castella va passar a l'actual Espanya, hereva insigne d'aquells homes i dones que ja ho practicaven.

Ahir, festa de la Mercè a Barcelona, abans Cap i Casal de Catalunya, la meua dona i jo vàrem anar a la Vila de Pals, a fer una visita i aprofitar per proveir-nos del preuat arròs que s'hi conrea. La vegada anterior, ja fa uns quants anys, no la vàrem poder fer junts per culpa d'un greu accident familiar.

En aquestes, que veiem un cercle de persones que es prestaven a escoltar una guia turística –pensàvem-. Però no. Allò semblava més aviat que s'estava congriant una actuació de caire cívic o potser cultural. No vàrem dubtar a sumar-nos-hi, amb l'aquiescència de la mateixa guia.

Va ser una sorpresa, què dic jo, tot una descoberta. Cada frase de la guia semblava treta d'un llibre d'aventures. Tots els llibres d'aquest gènere et menen de tal manera per arribar a un final on es desvela el resultat de la intriga. En aquest cas, no. Era cada explicació que et portava a aquesta situació. Ni una sessió de cine de suspens m'hauria captivat l'atenció d'aquella manera.

Com que això no és un llibre, aniré directament al gra. Es tractava ni més ni menys d'explicar documentalment que l'Almirall Cristòfor (Joan) Colom va ser un personatge de relleu i barceloní. Que els germans Pinson (no Pinzón) radicaven a l'Empordà, on hi tenien finques, i eren capitans de l'experimentada Marina portuguesa, arribats a Catalunya amb el seguici de Pere IV, Conestable de Portugal, nomenat Rei per les Corts Catalanes, enfrontades a Joan II. Que l'insigne cosmògraf i cartògraf que va documentar el projecte del viatge a les Índies, es deia Joan Pere (i no Pérez) i era de Pals. Que el germà d'aquest Pere, propietari del molí d'arròs de Pals, era proto-notari de la Cort de Ferran II, dit el Catòlic. Que el tresorer de l'expedició a Amèrica vivia en una casa dels Colom. Que la vila de Palos de Moguer no existia com a tal, (hi havia un Palos de la Frontera i un Moguer de la Frontera. I molt menys eren "una vila murallada" tal com la descriuen els documents que es poden trobar. Sí que ho era, en canvi, i ho és encara una Vila magníficament murallada: la Vila de Pals. I així consta en els gravats de l'època, acompanyant el suposat Palos, gravats que ens mostraven durant el recorregut i on s'hi veuen clarament els edificis, les torres quadrades de la muralla i l'skyline" de Pals, sense cap comparança

possible amb el Palos de llavors, ni d'ara. I, doncs, que el port de sortida de les naus, amb tota la probabilitat del món, va ser Pals de l'Empordà i no Palos de Huelva. A Badalona saben que el Sr. Colom, havent arribat del primer viatge a Amèrica, abans de ser rebut el dia següent pels Reis, va sojornar a Can Sunyer (avui IKEA), propietat dels Colom de Barcelona.

I així una sotragada rere l'altra, fins al final.

I la guia es preguntava, per què han desaparegut els llibres originals de les Capitulacions, d'un contracte tan important com aquest? Als arxius de la Corona d'Aragó existeix una còpia –còpia espúria d'uns originals desapareguts- per justificar els fets, tal com en aquella època els poderosos escrivien la història, llur història, seguint llurs propis dictats i interessos.

A la comitiva –semblava providencial- s'hi va sumar un senyor, vilatà de Pals des de feia 10 anys, provinent de Barcelona, nét de qui va fer l'estudi de la navegació catalana, per comanda de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, i constructor de la maqueta de la nau que hauria fet servir Cristòfor (Joan) Colom, i que encara s'hi exhibeix.

Haureu vist que sempre escric el nom de l'Almirall Cristòfor (Joan) Colom. Doncs bé, també això ens ho varen documentar. El tal Joan Colom de Barcelona –personatge històric ben documentat- va entrar a l'Orde dels Hospitalaris, tal com era usual entre els ciutadans de la seva classe social, i consta que va adoptar, tal com també era habitual en els ordes religiosos històrics, el nou nom de Cristòfor, que ja no deixaria en el futur. Per qui en dubti d'aquesta pràctica, encara present entre els benedictins, per exemple, que consulti les esqueles de monjos on entre parèntesi s'hi fa constar el nom que tenien abans de fer-se'n.

Moltes de les afirmacions, tot i el caràcter divulgador i gairebé turístic de la sessió en comitiva, anaven acompanyades de documents i plànols de l'època on es veia perfectament que el perfil seguia, no la línia actual de la costa, sinó que dibuixaven una cala interior de ferradura. Que la Vila de Pals tenia en aquella època, fora del normal i del que corresponia per la població, tres carnisseries, segurament per proveir el tràfic marítim del seu port.

I finalment, ens varen requerir a tots –la majoria eren persones censades a Pals- que els féssim arribar qualsevol petit detall que poguéss relacionar-se amb els fets de què parlàvem.

I jo em demano, com pot ser que un treball d'aquest calibre i d'aquesta transcendència, al nostre País, l'han de dur a terme una comissió de voluntaris, orgullosos –per descomptat- de llurs avant-passats palencs (es diuen així els vilatans de Pals?), sense que ni la Barcelona que ja ha renunciat a ser Cap i Casal de Catalunya, ni la Cambra de Comerç i Navegació de Barcelona hagin creat una macro-beca per investigar-ho i documentar-ho?

Tanta por tenim de capgirar-los documentadament la història que ells escriuen? Fins quan, ajupits i mesells, colonitzats i indocumentats, provincians al cap i a la fi, seguirem explicant i cantant "las (falsas) glorias de España" a les nostres escoles? Ara entenc perquè ens diuen a tort i a dret que la "nación española" data de, com a mínim, dels Reis Catòlics. Perquè, com a mínim, des de llavors ja havien après a expoliar-nos. Fins i tot l'honor de la pròpia història. Els d'ENDESA només varen copiar. O no els calia. Els surt de l'ànima.

Això no vol ser cap arenga, encara que ho pugui semblar. Amb en Serrat, encara que fa vint anys que feia vint anys que vaig fer-ne vint i més, em sento bullir la sang.

Amb la mateixa seriositat emperò, i bon fer dels investigadors de Pals, atesa la transcendència de la qüestió que s'està investigant i del caire que està prenent, caldria que, si aquests treballs són homologables, com ho sembla, el nostre Govern se'ls faci seus, i en Consorci amb l'Ajuntament de Barcelona, l'Ajuntament de Pals, i la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació i el Centre d'Estudis Històrics de Catalunya, i la participació potser d'algun organisme internacional, potenciï aquestes investigacions, i les dugui –mai més ben dit- a bon port, de forma que arribem a conclusions que ara tot just s'apunten. Potser algun dia, no massa enllà, els nostres fills i néts aprendran la història del nostre

poble, bastida de fets, dels nostres fets, i no de mites i tòpics aliens.

És per això precisament que penso que, d'avançada, al modest, però eficient equip d'investigadors de Pals, els hauria d'arribar l'agraïment a la tasca que estan duent a terme amb els pocs mitjans que s'intueixen. I parafrasejant la dita evangèlica, als de Pals el que és de Pals.

El neguit d'aquest relat històric no m'ha deixat dormir.

Des de Calella de Palafrugell, la matinada del 25 de setembre del 2009.
Josep Mª Puig i Puigdomènech.

copyright El Matí